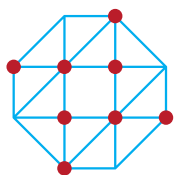
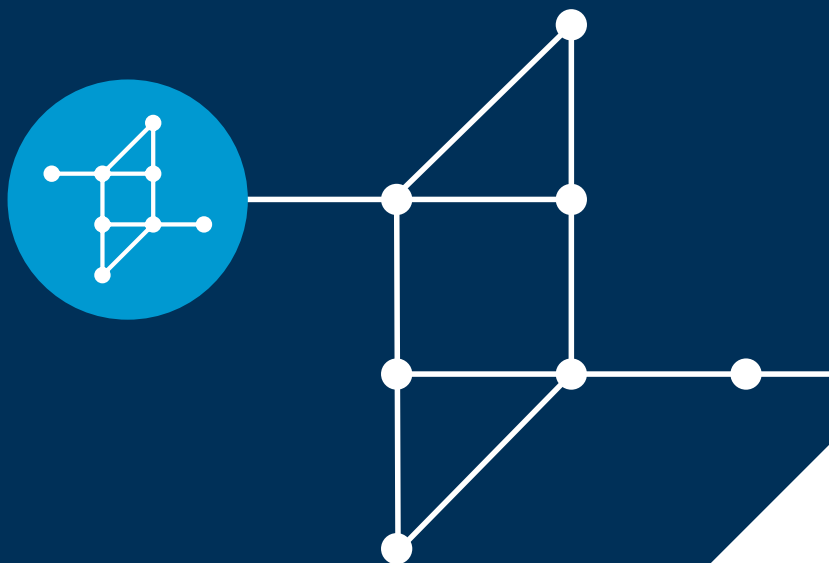

Beschrijven van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

een template en rubric ter ondersteuning van het beschrijven en delen van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Beschrijven van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT – een template en rubric ter ondersteuning van het beschrijven en delen van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT

Zone Docentprofessionalisering, zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden. www.versnellingsplan.nl.

Versnellingsplan
Onderwijsinnovatie
met ICT

Auteurs

Suzan van Brussel (Avans Hogeschool), Esther van der Stappen (Avans Hogeschool), IJsbrand Hoetjes (De Haagse Hogeschool), Thys de Haan (Hogeschool van Amsterdam), Nico Boot (Hogeschool Leiden), Nardie Fanchamps (Open Universiteit)

Met dank aan Sjieuwke Dankert, Jacob Hiemstra, Hans Hummel, Haye Jukema, Marijke Leijdekkers, Hester Otter, Ellemieke Sigtermans, Annemarie Sulman, Vera de Vries, Mirjam Winkelmolen, Iwan Wopereis

Maart 2023

Op deze uitgave is de Creative Commons Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT, zone Faciliteren en professionaliseren van docenten & werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden (2022). Beschrijven van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT – een template en rubric ter ondersteuning van het beschrijven en delen van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Handleiding voor het beschrijven van een onderwijsinnovatie met ICT	7
Gebruik van de template en rubric	9
Template voor beschrijven onderwijsinnovaties met ICT met invulhandreiking	11
Rubric ter categorisering van innovaties m.b.t. innovatief karakter, onderwijskundige uitwerking en implementatie in de eigen onderwijspraktijk	23
Implementatierichtlijnen voor evidence-informed implementeren van goede voorbeelden	29
Bijlage 1	
Invulbare versie template voor beschrijven van onderwijsinnovaties met ICT	31
Bijlage 2	
Invulbare versie Rubric	37

Inleiding

Als je als onderwijsprofessional aan de slag gaat met het vernieuwen van onderwijs, dan helpt het als je ziet hoe andere collega's dat hebben gedaan. Tegelijk heb je als docent zelf misschien ook wel goede voorbeelden van eigen onderwijsinnovatie die je wilt delen. Dit kan om collega's te inspireren, maar ook om feedback te krijgen op je eigen innovatie met als doel deze verder door te ontwikkelen. Het opschrijven van een onderwijsinnovatie zodat andere collega's deze kunnen vertalen naar hun eigen context is echter nog niet zo makkelijk. Want welke informatie is nu eigenlijk echt nodig om deze vertaling te kunnen maken? Om hiervoor een handvat te bieden hebben de zones Faciliteren en professionaliseren van docenten en Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT en de werkgroep Digitaal onderwijs in praktijkvaardigheden gezamenlijk een template en rubric ontwikkeld voor het beschrijven van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT. De template en rubric zijn uitgebreid ingezet, geëvalueerd en geoptimaliseerd in de praktijk, door ophalen en beschrijven van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT, zoals gepubliceerd op de website van het Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT. De template kan ingezet worden om op gestructureerde wijze een compleet beeld van een (evidence-informed) goed voorbeeld van onderwijsinnovatie met ICT, een docent-professionaliseringsaanpak met integratie met ICT en/of innovatie van vaardighedenonderwijs met digitale component te beschrijven en delen. De rubric kan bijgevoegd worden door de ontwikkelaar van de beschreven onderwijsinnovatie, maar ook als 'self-assessment' gebruikt worden door gebruikers die een onderwijsinnovatie in de eigen onderwijscontext willen implementeren. De rubric geeft een indicatie van het innovatieve karakter en de onderwijskundige onderbouwing van de onderwijsinnovatie en van de investering die benodigd is voor succesvolle implementatie in de eigen onderwijspraktijk.

Handleiding voor het beschrijven van een onderwijsinnovatie met ICT

Deze handleiding hoort bij de template en rubric voor beschrijven en karakteriseren van goede voorbeelden van onderwijsinnovatie met ICT van het Versnellingsplan. Het gaat om onderwijsinnovaties met ICT die veelal evidence-informed tot stand zijn gekomen, een docentprofessionaliseringsaanpak voorzien van een integratie met ICT en/of een innovatie van vaardighedenonderwijs met een digitale component. Daarnaast kunnen de template en rubric natuurlijk ook ingezet worden om goede voorbeelden van onderwijsinnovaties *zonder* ICT te beschrijven. De template draagt hiermee zowel bij aan het delen van kennis als het ondersteunen van de overdracht van onderwijsinnovaties naar de praktijk. Zo hoeft bij onderwijsinnovaties het wiel niet altijd opnieuw te worden uitgevonden. Het kan ook dienen om een bestaande onderwijskundige praktijk met ICT te verbeteren door de feedback ontvangen van een gebruiker van een beschreven goed voorbeeld te verwerken en/of om samenwerking tussen instituten (verder) te bevorderen. Daarbij streven we zowel naar inspireren als evidence-informed innoveren.

Onderbouwd onderwijs innoveren

Met evidence-informed innoveren wordt bedoeld dat kennis van onderwijsonderzoek en vakkennis uit de praktijk gebruikt wordt voor het ontwerpen, ontwikkelen en implementeren van de onderwijsinnovatie (Prinsen & Van der Stappen, 2021). Het belang van het onderbouwen van onderwijsinnovaties en -optimalisaties wordt verwoord in het artikel van Suzanne Unck: versnellingsplan.nl/onderbouw-je-onderwijsinnovaties. Het hebben van kennis en het vinden van kennis over 'wat werkt' is van groot belang voor de onderwijskwaliteit. Met het ophalen en delen van goede voorbeelden wordt deze kennis beter toegankelijk voor docenten, onderwijsontwikkelaars, innovatiecoördinatoren etc.

Drie ontwikkelingsniveaus van onderwijsinnovaties met ICT

In de dagelijkse onderwijspraktijk wordt niet elke onderwijsinnovatie op evidence-informed wijze vormgegeven. Zo laat de beschikbare tijd voor de innovatie dit bijvoorbeeld niet altijd toe of is niet alle expertise aanwezig in het team. Binnen de template maken we dan ook onderscheid tussen drie verschillende niveaus waarop onderwijsinnovaties zich kunnen bevinden:

- *Experimentele verkenning*: een inspirerend voorbeeld van een onderwijsinnovatie met ICT dat realistisch toe te passen is. Het is nog niet uitgevoerd maar een goed en uitgewerkt, onderbouwd idee. Denk aan een prototype.

- *Praktijkvoorbeeld*: een voorbeeld van uitgevoerde digitale toepassing van een methodiek gebaseerd op een theoretisch (onderwijs)model in de praktijk, zoals een pilot of test.
- *Good practice incl. (psychometrisch) instrument*: een evidence-informed aanpak waarbij het vernieuwen van het onderwijs grondig is geëvalueerd.

Kenmerken van een goede beschrijving van een onderwijsinnovatie met ICT

De invalshoek van de template is om een goed voorbeeld van onderwijsinnovatie met ICT zodanig te beschrijven dat het de helpende hand biedt aan andere professionals die aan de slag willen met een onderwijsinnovatie of -optimalisatie. De beschrijving van een onderwijsinnovatie moet ondersteunend zijn aan het leren van de student of de professional of faciliterend zijn voor een implementatie in de eigen organisatie. De beschrijving dient om kansen en mogelijkheden te exploreren aan de gebruikerskant, niet om belemmeringen en problemen op te lossen. Het is bedoeld ter inspiratie en optimalisatie. Het is dan ook belangrijk dat de ontwikkelaar van de beschrijving deze bekijkt vanuit het perspectief van de (eind)gebruiker. Elke beschrijving zou de volgende uitgangspunten moeten hebben zodat de implementatie in de praktijk mogelijk gemaakt kan worden:

- Gericht op een realistische toepassing (praktijkcomponent) voor de gebruiker
- Aansprekend voorbeeld met directe relevantie voor de levende behoefte aan onderwijsverbetering, bijvoorbeeld door belang of actualiteit van de geadresseerde problematiek/thema's
- Aandacht voor de transfereerbaarheid van de beschreven onderwijsinnovatie vanuit de generieke of specifieke toepassing van de onderwijsinnovatie, met als doel implementatie in de onderwijscontext van de eindgebruiker te ondersteunen.
- Ontwerper/ontwikkelaar is bereid om de beschrijving toe te lichten
- Bij voorkeur wordt ondersteunend beeld- en ander (les)materiaal opgenomen

Gebruik van de template en rubric

In de template wordt een goed voorbeeld van onderwijsinnovatie met ICT aan de hand van 24 elementen beschreven. De elementen zijn onderverdeeld in de volgende clusters:

- Algemene informatie over de onderwijsinnovatie
- Ontwikkelen en implementeren van de onderwijsinnovatie
- Opbrengst en reflectie (ontwikkelaar)
- Informatie voor publicatie
- Reflectie (gebruiker)

In onderstaande tabel geven we bij elk element een handreiking voor vragen die je (jezelf) kan stellen bij ophalen en/of beschrijven van een goed voorbeeld van onderwijsinnovatie met ICT.

Vervolgens geven we een korte handreiking voor inzet van de rubric aan de hand waarvan ingeschat kan worden:

- wat het innovatief en onderwijskundig karakter van de onderwijsinnovatie zijn;
- wat voor succesvolle implementatie van deze onderwijsinnovatie in een andere (door de ontwikkelaar ingeschat), dan wel de eigen onderwijscontext (door gebruiker ingeschat) nodig is.

Template voor beschrijven onderwijsinnovaties met ICT met invulhandreiking

Cluster: Algemene informatie over de onderwijsinnovatie

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
1. Titel	Titel van het onderwijsinnovatie – pakkend en beknopt. <i>Eventueel met een prikkelende tekst als toevoeging om de lezer enthousiast te maken</i>	
2. Naam instelling(en) en/of naam opleiding(en)	Noteer hier binnen welke instelling/ opleiding en niveau de onderwijsinnovatie wordt ontwikkeld en/of is geïmplementeerd.	<i>Met betrekking tot niveau: Is de innovatie ontwikkeld voor en geïmplementeerd op mbo, hbo, wo-niveau en/of voor bijvoorbeeld een reguliere opleiding, associate degree of in het kader van bijscholing/LLO.</i>
3. Probleem/wens	Wat was het probleem/vraagstuk/wens dat de aanleiding was voor het ontwikkelen en/of integreren van deze onderwijsinnovatie?	
4. Oplossing/doel	Hoe is de onderwijsinnovatie een oplossing voor het probleem, of wat is het doel van de onderwijsinnovatie?	<i>Wat levert het op om zo te werken? Welke meerwaarde is er voor de ontwikkeling en het leren van de doelgroep? Verplaats je als ontwerper/ontwikkelaar in de gebruiker en neem als uitgangspunt dat je onderwijsinnovatie dient als inspiratie.</i>

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
5. Samenvatting	Geef een beknopte omschrijving van de onderwijsinnovatie.	<p><i>Omschrijving van de kwestie (probleem/kans - oplossing - doel): Beschrijf wat het probleem (vraagstuk/ontwikkelwens) was dat de aanleiding was voor (het ontwikkelen van) deze onderwijsinnovatie ter optimalisatie van het onderwijs met behulp van digitale middelen? Welk (type) oplossing is hiervoor ontwikkeld en met welk doel?</i></p> <p><i>Beschrijf de relevante kenmerken van het evidence-informed element. Maak zichtbaar op welke kennis de onderwijsvernieuwing/de werkwijze/het instrument gestoeld is en op basis van welke vraag of ontwikkelwens de onderwijsvernieuwing gerealiseerd is of wordt.</i></p> <p><i>(Schrijven van het evidence-informed deel van de omschrijving kan meestal pas na invullen van de gehele sjabloon)</i></p> <p><i>Het gebruik van visuele ondersteuning in de omschrijving is aan te raden. Denk aan pictogrammen, iconen, infographic, foto's, video's, flowchart etc.</i></p>
6. Doelgroep	<p>Noteer specifiek voor welke doelgroep de onderwijsinnovatie is ontwikkeld.</p> <p>Is er ook een bredere doelgroep te benoemen waar de onderwijsinnovatie toepasbaar is?</p>	

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
7. Scope	<p>Deze onderwijsinnovatie is geschikt voor (meerdere opties mogelijk):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Individuele begeleiding • Kleine groepen (1-15) • Middelgrote groepen (15-40) • Grote groepen (40-200) • Erg grote groepen (200+) 	
8. Aantal personen dat de onderwijsinnovatie heeft doorlopen	Hoeveel studenten/docenten/anders hebben de onderwijsinnovatie tot dusver 'doorlopen'? (in het geval dat de onderwijsinnovatie in het primaire proces wordt ingezet)	
9. Gradatie van evidence-informed werken	<p>Deze onderwijsinnovatie is vooral een voorbeeld van...:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Experimentele verkenning: een inspirerend voorbeeld van een onderwijsinnovatie met ICT dat realistisch toe te passen is. Het is nog niet uitgevoerd maar een goed en uitgewerkt, onderbouwd idee. Denk aan een prototype. • Praktijkvoorbeeld: een voorbeeld van uitgevoerde digitale toepassing van een methodiek gebaseerd op een theoretisch (onderwijs)model in de praktijk, zoals een pilot of test. • Good practice incl. (psychometrisch) instrument: een evidence-informed aanpak waarbij het vernieuwen van het onderwijs grondig is geëvalueerd (versnellingsplan.nl/onderbouw-je-onderwijsinnovaties). 	<p><i>Highlight hier welke van de drie van toepassing zijn door de tekst te markeren, en laat de uitleg over de andere twee manieren staan.</i></p> <p><i>N.B.: Dit onderdeel is meestal de eindconclusie van het gesprek en uitwerking van de onderwijsinnovatie. Veel geïnterviewden kunnen dit vooraf of tijdens het gesprek nog niet inschatten.</i></p>

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
10. Categorie van evidence-informed werken	<p>Deze onderwijsinnovatie hoort bij dit thema van evidence-informed werken (meerdere opties mogelijk):</p> <ul style="list-style-type: none"> Inspiratie voor onderwijsinnovatie met ICT Kennisvalorisatie (bestaande kennis voor het vernieuwen van didactische processen en leerprocessen met digitale middelen) Kenniscreatie/propagatie (praktijkonderzoek bij de onderwijsinstelling) Kennisdisseminatie (kennis die voortkomt uit deze onderwijsinnovatie en die is bedoeld om de resultaten van praktijkonderzoek uit te wisselen binnen en tussen onderwijsinstellingen) Verandermanagement: implementatie, structurele verankering/borging van de innovatie. Doorontwikkelde innovatie: onderdeel geworden van de standaard onderwijspraktijk en wordt continue verbeterd. 	<p><i>Highlight hier bij welke van de thema's deze onderwijsinnovatie hoort, door dat thema grijs te markeren, en laat de uitleg over de andere thema's staan.</i></p> <p><i>N.B.: Dit onderdeel is meestal de eindconclusie van het gesprek en uitwerking van de onderwijsinnovatie. Veel geïnterviewden kunnen dit vooraf of tijdens het gesprek nog niet inschatten.</i></p>
11. Optionele vraag	Bij welke andere instellingen en/of onderdelen van jouw instelling wordt/is deze onderwijsinnovatie ook geïmplementeerd?	

Cluster: Ontwikkelen en implementeren van de onderwijsinnovatie.

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
12. Context (setting en tijdsperiode van ontwikkeling)	In welke context is de onderwijsinnovatie ontwikkeld? (bedenk welke aspecten van de context wellicht van invloed zijn geweest op hoe deze onderwijsinnovatie tot stand kwam en vervolgens uitgewerkt is)	<p><i>Betreft het vooral een (vak)inhoudelijke ontwikkeling of meer gericht op een (sociaal)pedagogisch, onderwijskundige of (vak)didactisch construct?</i></p> <p><i>In welke setting is het ontwikkeld? (binnen de instelling, met het werkveld, met studenten, in welke tijdsperiode)</i></p> <p><i>Hoeveel deelnemers waren betrokken?</i></p> <p><i>In welke tijdsperiode?</i></p>
13. Aanpak (start-uitvoering-evaluatie)	<p>Hoe is het onderwijsinnovatieproces vormgegeven?</p> <p>Wat waren voorbereidingen die getroffen zijn?</p> <p>Hoe zag de start en uitvoering van de onderwijsinnovatie eruit?</p> <p>Hoe wordt er geëvalueerd op de onderwijsinnovatie?</p>	<p><i>Beschrijf het zodanig dat de vertaling naar een nieuwe context te maken is. Geef aan of de aanpak generiek of specifiek is. Is er sprake van een generieke toepassing of is de implementatie specifiek gericht geweest op een geïsoleerd aspect van een ontwikkeling? Beschrijf een specifieke aanpak zodanig dat modificaties en maatwerk mogelijk zijn (in overleg met de ontwikkelaar) zodat de onderwijsinnovatie transferbaar is en de mogelijkheden voor andere gebruikers vergroot wordt.</i></p> <p><i>Is er bijvoorbeeld een stappenplan gebruikt waarin activiteiten beschreven worden? Zo ja, is dit dan een onderbouwde onderwijskundige methodologie en in welke fase(n) is dit toegepast/bevindt de onderwijsinnovatie zich?</i></p>

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
		<p>Voorbeelden ter inspiratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ADDIE Model • Instructional Design Theory • ACE framework • Community of Inquiry model • Innovatietheorie van Rogers • Successive Approximation Model (SAM)
14. Betrokkenen (stakeholders)	<p>Wie was betrokken bij het ontwikkelen en implementeren van deze onderwijsinnovatie?</p> <p>In welke rollen en/met welke competenties?</p> <p>Welke rollen waren het belangrijkste?</p>	<p>Voorbeelden: docent, onderzoeker, onderwijskundige, ICTO coach, innovatiecoördinator etc.</p>
15. Middelen	<p>Welke ICT, technieken & methoden zijn toegepast?</p>	<p>Indien mogelijk, neem de link op naar een website voor meer informatie. Benoem gebruikte softwarepakketten, hardware, formulieren, vragenlijsten, video's, meetinstrumenten, websites, games, tools, modellen etc. en verwijst indien mogelijk naar deze gebruikte middelen.</p>
16. Evidence-informed	<p>Maak zichtbaar op welke kennis de onderwijsvernieuwing gestoeld is. Beschrijf de relevante kenmerken van het evidence-informed element.</p>	<p>Welk bewijs (en welk type) is gebruikt in deze onderwijsinnovatie (als er reeds bewijs is), waarop zijn keuzes gebaseerd? Denk aan bewijs uit wetenschappelijke onderzoek, practice-based evidence, gebruikerservaringen.</p> <p>Is er gebruik gemaakt van student- en studiedata uit schoolsystemen? Op welke wijze heeft deze data bijgedragen?</p>

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
		<p>Binnen kennis verkregen uit onderwijskundig onderzoek maken we een onderscheid tussen practice-based en scientific evidence die bij voorkeur samen in een innovatieproces gebruikt worden (Prinsen & Van der Stappen, 2021):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Practice-based evidence dat beschrijft 'wat werkt waar en voor wie', waarbij succesvolle implementaties worden gekoppeld aan contextuele factoren. Voorbeelden van dergelijk bewijs zijn contextanalyses, onderzoek naar co-design, (didactische) bruikbaarheidsstudies, veldstudies, formatieve evaluaties, prototyping, agile ontwerpmethoden, studiedata en beschrijvingen van good practices. - Scientific evidence dat beschrijft 'wat werkt en waarom' onderbouwd met onderliggende theorieën. Voorbeelden van dergelijk bewijs zijn (systematische) literatuuronderzoeken, kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeken, zoals praktijk(gericht)onderzoek, actieonderzoek of experimenteel onderzoek.
17. Visie	<p>Is de onderwijsinnovatie afgestemd op de visie van het instituut? Zo ja, op welke elementen/concepten uit de visie?</p>	

Cluster: Opbrengst en reflectie (ontwikkelaar)

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
18. Resultaat/ effect	<p>Wat was het resultaat/effect van deze onderwijsinnovatie binnen de instelling/op de student?</p> <p>Welk nieuw bewijs heeft deze onderwijsinnovatie opgeleverd? Welke ontbrekende kennis is opgedaan?</p>	<p><i>Wat was de meerwaarde of het resultaat of nieuw verkregen inzichten van deze good practice binnen de instelling/op de student?</i></p> <p><i>Bij toepassing van psychometrisch instrument als onderdeel van/ter evaluatie van de onder voor onderwijsinnovatie: is er validatie op basis van statistische bewijslast? Inzichtelijk maken van de reeds vastgestelde betrouwbaarheid (en hoe/op welke manier dat is bepaald) zou toegevoegd kunnen worden. Gevalideerd op basis van enige (statistische) bewijslast/onderbouwing.</i></p>
19. Uitdagingen	<p>Welke uitdagingen moesten overwonnen worden in de uitvoer van de onderwijsinnovatie? Hoe kunnen dit soort uitdagingen worden aangepakt?</p>	<p><i>Welke praktische uitdagingen, welke onderzoeksmatige uitdagingen, welke eisen aan de leeromgeving? Is er bijvoorbeeld basiskennis nodig, zijn er ingangsvoorwaarden, welke capaciteit is nodig (geld, tijd en beschikbaarheid van mensen, ruimte in het rooster), projectmanagement, draagvlak, samenwerking binnen en buiten de instelling (werkveld)? Is er bepaalde expertise of specialisatie nodig? Is er in de ICT-infrastructuur een uitdaging? Hoe kunnen dit soort uitdagingen worden aangepakt of vermeden? Hoe kan de onderwijsinnovatie geborgd worden zodat het een duurzaam karakter krijgt? Geef suggesties voor de gebruiker die de onderwijsinnovatie wil gaan inzetten.</i></p>

20. Succesfactoren

<p>Welke factoren hebben bijgedragen aan het succes (en aan het overwinnen van de uitdagingen)?</p>	<p><i>Hoe en op welke manier en volgens welke systematiek kan de onderwijsinnovatie in een nieuwe situatie geïntegreerd worden? Welke factoren hebben bijgedragen aan het succes (en aan het overwinnen van de uitdagingen)? Beschrijf hier de kritische succesfactoren die een aanjager zijn geweest voor het slagen van de onderwijsinnovatie. Bijvoorbeeld welke professionalisering of begeleiding was nodig, welke (mix van) expertise, kennis, kunde, vaardigheid en ervaring is van belang, hoe is draagvlak gecreëerd, zijn er subsidiemogelijkheden, welke mogelijkheden zijn benut om de capaciteit op orde te krijgen of uit te breiden.</i></p> <p><i>Welk flankerend onderzoek levert het eventueel op, is er een koppeling mogelijk met een lectoraat, practoraat, platform of andere (onderzoeks)groep, welke samenwerking met het werkveld is van belang, welke disseminatie/doorwerkingsmogelijkheden zijn benut voor kennisdeling, hoe worden de eventuele onderzoeksresultaten verder gebruikt, hoe is de onderwijsinnovatie geborgd en verduurzaamd?</i></p>
---	--

Cluster: informatie voor publicatie

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
21. Doelgroep publicatie onderwijsinnovatie	Beschrijf de doelgroep die waarschijnlijk geïnteresseerd is in deze onderwijsinnovatie.	<i>Beschrijf de doelgroep (community of practice) die waarschijnlijk geïnteresseerd is in deze onderwijsinnovatie. Beschrijf de relevante kenmerken van de doelgroep. Denk aan de benodigde voorkennis, het onderwijsniveau.</i>
22. Contactpersoon (e-mail/website)	Is er een contactpersoon beschikbaar of een website die geraadpleegd kan worden voor meer informatie over deze onderwijsinnovatie?	<i>Voorbeelden van contactpersonen: de ontwikkelaar, docent, onderzoeker, ontwerper, lector, projectmanager, uitvoerder, ervaringsdeskundige, werkplaats coördinator, informatie-manager etc.</i> <i>De beschreven onderwijsinnovatie zou ter inspiratie kunnen dienen voor partijen die hiermee verder gaan en/of op door ontwikkelen. Het zou de toepassing en relevantie van het instrument kunnen bekrachtigen en versterken; eventueel betreft het hier ook de mogelijkheid om in een uitwisseling de onderwijsinnovatie door te ontwikkelen, te verfijnen of te optimaliseren. Het is daarom van belang dat de contactpersoon openstaat voor toelichting aan geïnteresseerde gebruikers en aangeeft op welke manier er eventueel samengewerkt kan worden zodanig dat het bewijs aangevuld wordt.</i>

23. (Inspirerende) bronnen	Referenties van eventueel aangehaalde bronnen bij het beschrijven van deze onderwijsinnovatie, de link naar het eventueel gehanteerde (psychometrisch) instrument of bronnen die fungeren als inspiratie of verdere uitleg. Is er materiaal beschikbaar dat geschikt is om gebruikt te worden bij de beschrijving van de onderwijsinnovatie? (bijv. video's, foto's e.d.)	<i>Denk hierbij niet alleen aan wetenschappelijke bronnen, maar ook aan instellingsvisies, open leermaterialen en andere, vrij te gebruiken bronnen.</i>
-----------------------------------	--	--

Cluster: Reflectie (gebruiker)

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
24. Vragen en/of reflectie gebruiker	Heb je deze onderwijsinnovatie zelf geïmplementeerd, overweeg je dit of heb je vragen of feedback voor de ontwikkelaar hiervan, geef hier dan je reflectie en/of feedback. Wanneer gewenst kan je deze vragen en/of feedback bespreken met de ontwikkelaar van de onderwijsinnovatie.	<i>Dit element wordt door de eindgebruiker van de onderwijsinnovatie ingevuld.</i>

Rubric ter categorisering van innovaties m.b.t. innovatief karakter, onderwijskundige uitwerking en implementatie in de eigen onderwijspraktijk

Onderwijsinnovaties kunnen beoordeeld worden op verschillende parameters.

Deze rubric geeft een handvat op basis waarvan ingeschat kan worden:

- In welke mate er sprake is van innovativiteit;
- in welke mate de innovatie onderwijskundig onderbouwd is: welke kenmerken van evidence-informed werken zijn aanwezig en welke stappen kunnen gezet worden voor doorontwikkeling en verdere onderbouwing;
- welke inspanningen c.q. investeringen nodig zijn om een innovatie in de eigen onderwijscontext te kunnen implementeren.

Deze rubric kan ingezet worden om een innovatie te beoordelen om vervolgens te delen of als self-assessment voor beoordeling van een innovatie die je graag in de eigen onderwijscontext wil implementeren.

Voorbeeld van een uitkomst van de rubric:

Veel instellingen verzorgen trainingen op het gebied van presentatievaardigheden.

Deze trainingen hebben veelal een klassieke vorm waarbij de lerende voor de trainer en/of een groep presenteert. Onderzoekers van Hogeschool Utrecht hebben een VR-applicatie ontwikkeld om presentatievaardigheden te trainen¹. De ontwikkeling van deze technologie hebben zij op evidence-informed wijze aangepakt: er is vanuit een hypothese onderbouwd vanuit de literatuur, uitkomsten zijn geëvalueerd en de applicatie is in meerdere stappen iteratief doorontwikkeld. Wanneer een andere instelling deze applicatie wil implementeren als alternatief voor de standaardtraining presenteren, maar nog geen VR gebruikt, betreft dit een alternatief voor de huidige onderwijspraktijk. Tegelijk is er doordat de instelling nog geen VR inzet wel een substantiële initiële investering nodig in de technologie en moeten docenten getraind worden. Mogelijk dat ook het onderwijs doorontwikkeld moet worden. Op basis van de rubric betreft dit dus een *“good practice”* die *“een alternatief*

¹ Zone Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT & werkgroep Digitale praktijkvaardigheden (2022). Werkpakket proeftuinen Evidence-informed innoveren van onderwijs & Effectiviteit van onderwijsinnovaties. Utrecht: Versnellingsplan Onderwijsinnovatie met ICT

biedt voor de huidige onderwijspraktijk”, maar waarvoor nog wel een “substantiële initiële investering gedaan moet worden in middelen en professionalisering”.

Overzicht:

Criterion	Aantal punten	Oordeel
Innovatief karakter		<p>0 pnt: de innovatie is niet nieuw voor de instelling</p> <p>1 pnt: de innovatie biedt een alternatief voor een huidige onderwijspraktijk</p> <p>2 pnt: de innovatie biedt een nieuwe onderwijspraktijk</p>
Onderwijskundige uitwerking		<p>0 – 1 pnt: verkenning ('innovaties' op dit niveau publiceren we niet)</p> <p>2 – 3 pnt: experimentele verkenning</p> <p>4 – 6 pnt: praktijkvoorbeeld</p> <p>7 – 8 pnt: good practice</p>
Implementatie in eigen instelling		<p>0 – 2 pnt: implementatie vraagt substantiële investeringen in het onderwijsontwerp, onderwijsontwikkeling, middelen en/of professionalisering dan wel in aanpassing van de innovatie aan de eigen context.</p> <p>2 – 5 pnt: implementatie vraagt een investering in het onderwijsontwerp, onderwijsontwikkeling, middelen en/of professionalisering dan wel in aanpassing van de innovatie aan de eigen context.</p> <p>6 – 8 pnt: Implementatie vraagt een kleine investering in het onderwijsontwerp, onderwijsontwikkeling, middelen en/of professionalisering dan wel in aanpassing van de innovatie aan de eigen context.</p>

Hoe innovatief is de voorgestelde innovatie (voor de eigen instelling):

Criterion	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Vernieuwend karakter van de innovatie</i>	De innovatie wordt elders in deze vorm al toegepast, maar is vernieuwend wanneer de huidige onderwijspraktijk nog niet met ICT uitgevoerd wordt.	De innovatie is een doorontwikkeling van een huidige onderwijspraktijk met ICT die al toegepast wordt.	De innovatie is nieuw en vooruitstrevend en wordt nog niet in het onderwijs toegepast.	

Beoordeling onderwijskundige uitwerking van de innovatie:

Hoe hoger de totaalscore uit onderstaande rubric, hoe beter de innovatie onderwijskundig is uitgewerkt en onderbouwd.

criterium	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Uitvoering van de innovatie in de instelling</i>	De innovatie is niet uitgevoerd	De innovatie is eenmalig uitgevoerd	De innovatie is meerdere keren uitgevoerd	
<i>Onderwijskundige onderbouwing van de innovatie</i>	De innovatie is onderwijskundig niet of zeer beperkt onderbouwd	De innovatie is onderwijskundig onderbouwd, waarbij uitgebreid gebruik is gemaakt van één van de volgende vormen van evidentie: wetenschappelijke kennis, studie en/of studentdata uit systemen van de instelling en/of expertkennis	De innovatie is onderwijskundig onderbouwd waarbij uitgebreid gebruik is gemaakt van minimaal twee van de volgende vormen van evidentie: wetenschappelijke kennis, studie en/of studentdata uit systemen van de instelling en/of expertkennis	
<i>Evaluatie van de innovatie</i>	De innovatie is in beperkte setting uitgevoerd, maar niet geëvalueerd	De innovatie is geëvalueerd, waarbij op basis van de evaluatie een doorontwikkelingslag is gemaakt en/of een doorontwikkeladvies is gegeven	De innovatie is geëvalueerd met een gevalideerd (psychometrisch) instrument, waarbij de evaluatie-resultaten positief waren.	

criterium	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Innovatieproces</i>	Er is geen procesmodel toegepast tijdens het innovatieproces.	Er is niet bewust een procesmodel toegepast tijdens het innovatieproces.	Er is bewust een procesmodel toegepast, waarbij alle stappen doorlopen zijn. Voorbeelden van een procesmodel zijn ADDIE en EDR (educational design research).	

Beoordeling implementatie in eigen instelling:

Hoe hoger de score uit onderstaande rubric, hoe makkelijker de innovatie is in te passen in het eigen onderwijsprogramma.

criterium	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Mate van vertaalbaarheid/ inpasbaarheid in het onderwijsontwerp</i>	De innovatie is niet flexibel in te passen in een ander onderwijsontwerp.	De innovatie is met enige vorm van flexibiliteit in te passen in een ander onderwijsontwerp.	De innovatie is flexibel in te passen in een onderwijsontwerp.	
<i>Mate van benodigde investering in onderwijsontwikkeling.</i>	Implementatie vraagt een substantiële structurele investering in onderwijsontwikkeling.	Implementatie vraagt een substantiële initiële investering en/of kleine structurele investering in onderwijsontwikkeling.	Implementatie vraagt een kleine initiële investering in onderwijsontwikkeling	

criterium	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Mate van afhankelijkheid succesvolle implementatie van aanwezige resources in instelling (technologie, expertise, ruimte)</i>	Implementatie vraagt substantiële investering als de technologie, expertise en/of ruimte niet aanwezig zijn in de instelling.	Implementatie vraagt een kleine investering in technologie, expertise en/of (aanpassing van de) ruimte	Implementatie vraagt geen investeringen in technologie, expertise en/of ruimte.	
<i>Mate van afhankelijkheid succesvolle implementatie van kennis en ervaring docenten</i>	Implementatie vraagt substantiële professionalisering van docenten en betrokken ondersteuning als zij dit expertise niet ontwikkeld hebben.	Implementatie vraagt een korte professionalisering van docenten en betrokken ondersteuning.	De innovatie vraagt geen professionalisering van docenten en betrokken ondersteuning.	

Implementatierichtlijnen voor evidence-informed implementeren van goede voorbeelden

Handleiding voor het evidence-informed implementeren van de goede voorbeelden die daar (nog) niet aan voldoen

De meeste onderwijsinnovaties zijn voor een specifieke context beschreven. Voor de specifieke implementatie geldt dat aanpassingen door de gebruiker moeten worden doorgevoerd, passend bij de visie en de kaders van het instituut.

Hieronder volgen de richtlijnen die ondersteunend zijn bij het planmatig implementeren van de onderwijsinnovatie in een nieuwe context ([bron: Maak zelf een implementatieplan - ZonMw Digitale Publicaties](#)). Het doel is om door toepassing van de onderwijsinnovatie met ICT een oplossing voor de problemen of ontwikkelwensen te adresseren. Houd altijd rekening met randvoorwaarden en kaders zoals budget, middelen, materialen en beschikbare tijd zodat de innovatie realistisch vervlochten kan worden in de praktijk (tussen haakjes de elementen uit het sjabloon die hierbij horen).

- Verken en inventariseer vooraf of de beschreven onderwijsinnovatie de juiste oplossing is voor de behoefte, de gewenste innovatie, het ervaren probleem of de ontwikkelwensen (#1, #4, #5, #6, #9, #12, #14, #19, #21) ;
- Formuleer een concrete doelstelling (#5);
- Bepaal de doelgroep: wat moeten ze weten, denken, doen? Zijn het koplopers, middenmotors of achterblijvers? Welke afstemming vraagt dit? (#4)
- Formuleer de sterke en zwakke punten van de innovatie of optimalisatie (SWOT-analyse) (#15, #19, #20);
- Analyseer de context, wat zijn kansen en bedreigingen (SWOT-analyse)? (#12, #15, #19, #20);
- Beschrijf een implementatiestrategie en vergeet daarbij de borgingsstappen niet (#6, #13, #16);
- Maak een stappenplan en bespreek dit met de belanghebbenden;
- Evalueer tussentijds om eventueel bij te sturen en achteraf om het succes te bepalen;
- Bepaal de behoefte aan nazorg of monitoring gedurende de uitvoering;
- Schaal op als de invoering van de innovatie succesvol en bewezen is;
- Koppel de bevindingen (tussentijds en achteraf) altijd terug naar de ontwerper/ontwikkelaar.

Bijlage 1

Invulbare versie template voor beschrijven van onderwijsinnovaties met ICT

Cluster: Algemene informatie over de onderwijsinnovatie

Element:	Toelichting:	
1. Titel	Titel van het onderwijsinnovatie - pakkend en beknopt. <i>Eventueel met een prikkelende tekst als toevoeging om de lezer enthousiast te maken</i>	
2. Naam instelling(en) en/of naam opleiding(en)	Noteer hier binnen welke instelling/ opleiding en niveau de onderwijsinnovatie wordt ontwikkeld en/of is geïmplementeerd.	
3. Probleem/wens	Wat was het probleem/vraagstuk/wens dat de aanleiding was voor het ontwikkelen en/of integreren van deze onderwijsinnovatie?	
4. Oplossing/doel	Hoe is de onderwijsinnovatie een oplossing voor het probleem, of wat is het doel van de onderwijsinnovatie?	
5. Samenvatting	Geef een beknopte omschrijving van de onderwijsinnovatie.	
6. Doelgroep	Noteer specifiek voor welke doelgroep de onderwijsinnovatie is ontwikkeld. Is er ook een bredere doelgroep te benoemen waar de onderwijsinnovatie toepasbaar is?	

Element:	Toelichting:
7. Scope	Deze onderwijsinnovatie is geschikt voor (meerdere opties mogelijk): <ul style="list-style-type: none"> • Individuele begeleiding • Kleine groepen (1-15) • Middelgrote groepen (15-40) • Grote groepen (40-200) • Erg grote groepen (200+)
8. Aantal personen dat de onderwijsinnovatie heeft doorlopen	Hoeveel studenten/docenten/anders hebben de onderwijsinnovatie tot dusver 'doorlopen'? (in het geval dat de onderwijsinnovatie in het primaire proces wordt ingezet)
9. Gradatie van evidence-informed werken	Deze onderwijsinnovatie is vooral een voorbeeld van...: <ul style="list-style-type: none"> • Experimentele verkenning: een inspirerend voorbeeld van een onderwijsinnovatie met ICT dat realistisch toe te passen is. Het is nog niet uitgevoerd maar een goed en uitgewerkt, onderbouwd idee. Denk aan een prototype. • Praktijkvoorbeeld: een voorbeeld van uitgevoerde digitale toepassing van een methodiek gebaseerd op een theoretisch (onderwijs)model in de praktijk, zoals een pilot of test. • Good practice incl. (psychometrisch) instrument: een evidence-informed aanpak waarbij het vernieuwen van het onderwijs grondig is geëvalueerd (versnellingsplan.nl/onderbouw-je-onderwijsinnovaties).

Element:	Toelichting:
10. Categorie van evidence-informed werken	Deze onderwijsinnovatie hoort bij dit thema van evidence-informed werken (meerdere opties mogelijk): <ul style="list-style-type: none"> • Inspiratie voor onderwijsinnovatie met ICT • Kennisvalorisatie (bestaande kennis voor het vernieuwen van didactische processen en leerprocessen met digitale middelen) • Kenniscreatie/propagatie (praktijkonderzoek bij de onderwijsinstelling) • Kennisdisseminatie (kennis die voortkomt uit deze onderwijsinnovatie en die is bedoeld om de resultaten van praktijkonderzoek uit te wisselen binnen en tussen onderwijsinstellingen) • Verandermanagement: implementatie, structurele verankering/borging van de innovatie. • Doorontwikkelde innovatie: onderdeel geworden van de standaard onderwijspraktijk en wordt continue verbeterd.
11. Optionele vraag	Bij welke andere instellingen en/of onderdelen van jouw instelling wordt/is deze onderwijsinnovatie ook geïmplementeerd?

Cluster: Ontwikkelen en implementeren van de onderwijsinnovatie.

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
12. Context (setting en tijdsperiode van ontwikkeling)	In welke context is de onderwijsinnovatie ontwikkeld? (bedenk welke aspecten van de context wellicht van invloed zijn geweest op hoe deze onderwijsinnovatie tot stand kwam en vervolgens uitgewerkt is)	
13. Aanpak (start-uitvoering-evaluatie)	Hoe is het onderwijsinnovatieproces vormgegeven? Wat waren voorbereidingen die getroffen zijn? Hoe zag de start en uitvoering van de onderwijsinnovatie eruit? Hoe wordt er geëvalueerd op de onderwijsinnovatie?	
14. Betrokkenen (stakeholders)	Wie was betrokken bij het ontwikkelen en implementeren van deze onderwijsinnovatie? In welke rollen en/met welke competenties? Welke rollen waren het belangrijkste?	
15. Middelen	Welke ICT, technieken & methoden zijn toegepast?	
16. Evidence-informed	Maak zichtbaar op welke kennis de onderwijsvernieuwing gestoeld is. Beschrijf de relevante kenmerken van het evidence-informed element.	
17. Visie	Is de onderwijsinnovatie afgestemd op de visie van het instituut? Zo ja, op welke elementen/concepten uit de visie?	

Cluster: Opbrengst en reflectie (ontwikkelaar)

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
18. Resultaat/effect	Wat was het resultaat/effect van deze onderwijsinnovatie binnen de instelling/op de student? Welk nieuw bewijs heeft deze onderwijsinnovatie opgeleverd? Welke ontbrekende kennis is opgedaan?	
19. Uitdagingen	Welke uitdagingen moesten overwonnen worden in de uitvoer van de onderwijsinnovatie? Hoe kunnen dit soort uitdagingen worden aangepakt?	
20. Succesfactoren	Welke factoren hebben bijgedragen aan het succes (en aan het overwinnen van de uitdagingen)?	

Cluster: informatie voor publicatie

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
21. Doelgroep publicatie onderwijsinnovatie	Beschrijf de doelgroep die waarschijnlijk geïnteresseerd is in deze onderwijsinnovatie.	
22. Contactpersoon (e-mail/website)	Is er een contactpersoon beschikbaar of een website die geraadpleegd kan worden voor meer informatie over deze onderwijsinnovatie?	

23. (Inspirende) bronnen	<p>Referenties van eventueel aangehaalde bronnen bij het beschrijven van deze onderwijsinnovatie, de link naar het eventueel gehanteerde (psychometrisch) instrument of bronnen die fungeren als inspiratie of verdere uitleg.</p> <p>Is er materiaal beschikbaar dat geschikt is om gebruikt te worden bij de beschrijving van de onderwijsinnovatie? (bijv. video's, foto's e.d.)</p>	
---------------------------------	---	--

Cluster: Reflectie (gebruiker)

Element:	Toelichting:	Instructies handleiding/ leidraad
24. Vragen en/of reflectie gebruiker	<p>Heb je deze onderwijsinnovatie zelf geïmplementeerd, overweeg je dit of heb je vragen of feedback voor de ontwikkelaar hiervan, geef hier dan je reflectie en/of feedback. Wanneer gewenst kan je deze vragen en/of feedback bespreken met de ontwikkelaar van de onderwijsinnovatie.</p>	

Bijlage 2

Invulbare versie Rubric

Rubric ter categorisering van innovaties m.b.t. innovatief karakter, onderwijskundige uitwerking en implementatie in de eigen onderwijspraktijk

Overzicht:

Criterium	Aantal punten	Oordeel
Innovatief karakter		<p>0 pnt: de innovatie is niet nieuw voor de instelling</p> <p>1 pnt: de innovatie biedt een alternatief voor een huidige onderwijspraktijk</p> <p>2 pnt: de innovatie biedt een nieuwe onderwijspraktijk</p>
Onderwijskundige uitwerking		<p>0 - 1 pnt: verkenning ('innovaties' op dit niveau publiceren we niet)</p> <p>2 - 3 pnt: experimentele verkenning</p> <p>4 - 6 pnt: praktijkvoorbeeld</p> <p>7 - 8 pnt: good practice</p>
Implementatie in eigen instelling		<p>0 - 2 pnt: implementatie vraagt substantiële investeringen in het onderwijsontwerp, onderwijsontwikkeling, middelen en/of professionalisering dan wel in aanpassing van de innovatie aan de eigen context.</p> <p>2 - 5 pnt: implementatie vraagt een investering in het onderwijsontwerp, onderwijsontwikkeling, middelen en/of professionalisering dan wel in aanpassing van de innovatie aan de eigen context.</p> <p>6 - 8 pnt: Implementatie vraagt een kleine investering in het onderwijsontwerp, onderwijsontwikkeling, middelen en/of professionalisering dan wel in aanpassing van de innovatie aan de eigen context.</p>

Hoe innovatief is de voorgestelde innovatie (voor de eigen instelling):

criterium	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Vernieuwend karakter van de innovatie</i>	De innovatie wordt elders in deze vorm al toegepast, maar is vernieuwend wanneer de huidige onderwijspraktijk nog niet met ICT uitgevoerd wordt.	De innovatie is een doorontwikkeling van een huidige onderwijspraktijk met ICT die al toegepast wordt.	De innovatie is nieuw en vooruitstrevend en wordt nog niet in het onderwijs toegepast.	

Beoordeling onderwijskundige uitwerking van de innovatie:

Hoe hoger de totaalscore uit onderstaande rubric, hoe beter de innovatie onderwijskundig is uitgewerkt en onderbouwd.

criterium	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Uitvoering van de innovatie in de instelling</i>	De innovatie is niet uitgevoerd	De innovatie is eenmalig uitgevoerd	De innovatie is meerdere keren uitgevoerd	
<i>Onderwijskundige onderbouwing van de innovatie</i>	De innovatie is onderwijskundig niet of zeer beperkt onderbouwd	De innovatie is onderwijskundig onderbouwd, waarbij uitgebreid gebruik is gemaakt van één van de volgende vormen van evidentie: wetenschappelijke kennis, studie en/of studentdata uit systemen van de instelling en/of expertkennis	De innovatie is onderwijskundig onderbouwd waarbij uitgebreid gebruik is gemaakt van minimaal twee van de volgende vormen van evidentie: wetenschappelijke kennis, studie en/of studentdata uit systemen van de instelling en/of expertkennis	
<i>Evaluatie van de innovatie</i>	De innovatie is in beperkte setting uitgevoerd, maar niet geëvalueerd	De innovatie is geëvalueerd, waarbij op basis van de evaluatie een doorontwikkelingslag is gemaakt en/of een doorontwikkeladvies is gegeven	De innovatie is geëvalueerd met een gevalideerd (psychometrisch) instrument, waarbij de evaluatie-resultaten positief waren.	

Criterion	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Innovatieproces</i>	Er is geen procesmodel toegepast tijdens het innovatieproces.	Er is niet bewust een procesmodel toegepast tijdens het innovatieproces.	Er is bewust een procesmodel toegepast, waarbij alle stappen doorlopen zijn. Voorbeelden van een procesmodel zijn ADDIE en EDR (educational design research).	

Beoordeling implementatie in eigen instelling:

Hoe hoger de score uit onderstaande rubric, hoe makkelijker de innovatie is in te passen in het eigen onderwijsprogramma.

Criterion	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Mate van vertaalbaarheid/ inpasbaarheid in het onderwijsontwerp</i>	De innovatie is niet flexibel in te passen in een ander onderwijsontwerp.	De innovatie is met enige vorm van flexibiliteit in te passen in een ander onderwijsontwerp.	De innovatie is flexibel in te passen in een onderwijsontwerp.	
<i>Mate van benodigde investering in onderwijsontwikkeling.</i>	Implementatie vraagt een substantiële structurele investering in onderwijsontwikkeling.	Implementatie vraagt een substantiële initiële investering en/of kleine structurele investering in onderwijsontwikkeling.	Implementatie vraagt een kleine initiële investering in onderwijsontwikkeling	

Criterion	0 pnt	1 pnt	2 pnt	Opmerkingen
<i>Mate van afhankelijkheid succesvolle implementatie van aanwezige resources in instelling (technologie, expertise, ruimte)</i>	Implementatie vraagt substantiële investering als de technologie, expertise en/of ruimte niet aanwezig zijn in de instelling.	Implementatie vraagt een kleine investering in technologie, expertise en/of (aanpassing van de) ruimte	Implementatie vraagt geen investeringen in technologie, expertise en/of ruimte.	
<i>Mate van afhankelijkheid succesvolle implementatie van kennis en ervaring docenten</i>	Implementatie vraagt substantiële professionalisering van docenten en betrokken ondersteuning als zij dit expertise niet ontwikkeld hebben.	Implementatie vraagt een korte professionalisering van docenten en betrokken ondersteuning.	De innovatie vraagt geen professionalisering van docenten en betrokken ondersteuning.	

39 universiteiten en hogescholen werken samen aan kansen die digitalisering biedt voor het hoger onderwijs in Nederland. Het Versnellingsplan (2019-2022) is een samenwerking van de VSNU, VH en SURF. Leden werken in zeven zones en drie werkgroepen aan versnelling binnen hun eigen instellingen en voor het hele hoger onderwijs.

Meer informatie en onze publicaties vind je op
www.versnellingsplan.nl